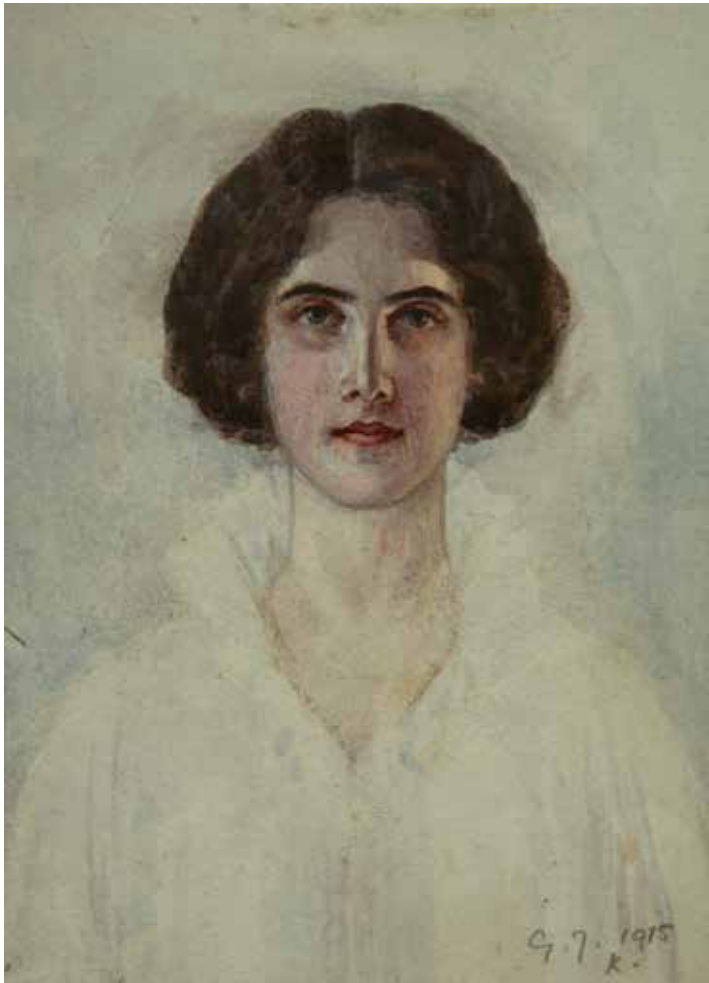
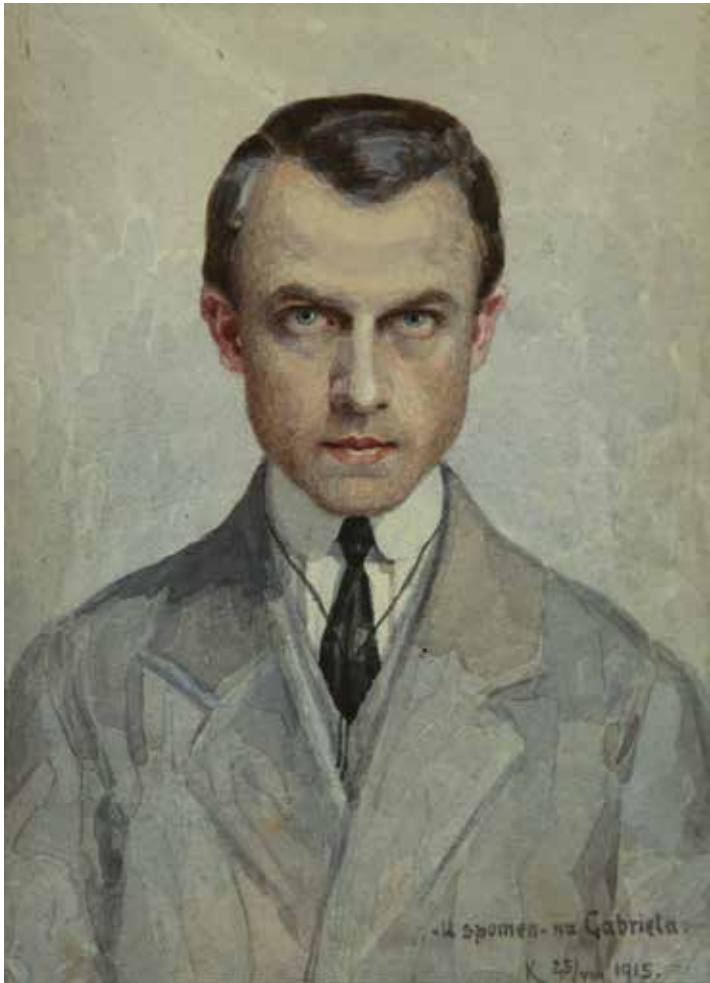

ŠTEFA I GABRIEL, 1915., akvarel na papiru; dim. svakog akvarela: 17,8x12, 8 cm

MARGARETE 1., 1915., akvarel na papiru; 19,1x12,3 cm (naslovnica)

SKICA – PLANINA POD SNIJEGOM, 1923., olovka na papiru; 20,4x 30,5 cm (poledina)

GABRIEL JURKIĆ rođen je 1886. godine u Livnu, gdje je završio pučku i trgovačku školu. U Sarajevu od 1902. do 1905. polazi građevinski odjel Srednje tehničke škole koju napušta, s nakanom da se posveti slikarstvu.

Od 1906. godine dak je slikarske škole B. Čikoša Sesije i M. C. Crnčića, a već 1907. s „Napretkovom“ potporom, upisuje Privremenu višu školu za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu. Akademiju likovnih umjetnosti u Beču upisuje 1908. godine, gdje je primljen u 4. godište slikarskoga odjela. U specijalnoj školi K. Pochwalskoga, od 1909. do 1911. na ALU u Beču, posvetio se „studiju umjetnosti bosanske historije“. Njegova slika „Bukova šuma“ izložena je na proljetnoj izložbi bečke secesije 1911. Te godine stalno se nastanio u Sarajevu i već u jesen je priredio veliku samostalnu izložbu u Sarajevu i u Zagrebu. Spomenutom izložbom mladi umjetnik stekao je ugled priznatog slikara i dobio dvije osobite narudžbe: „Grad Jajce“ za novu Sveučilišnu knjižnicu u Zagrebu i „Prvo otvorenje Bosansko-hercegovačkog sabora“ za glavnu dvoranu nove Saborske palače u Sarajevu.

U Salonu Urlich izložio je 1922. godine ciklus ciklus „Zima“ s namjerom da pokaže „koje je bogatstvo boja i koliko je varijacija u naoko jednostavnoj bjelini zimskoj.“

Drugi svoj opsežan ciklus, ciklus „Večeri“ na kojem je dugo radio, predstavio je u Ulrichovu salonu 1934. godine.

Poslije te izložbe, koju kritika tada nije najbolje ocijenila, Jurkić se polako povlači iz javnosti i živi samozatajno, radeći na svojoj omiljenoj temi „bosanskog pejzaža četiriju godišnjih doba“.

U svom dugogodišnjem umjetničkom radu, izlagao je na nekoliko samostalnih i skupnih izložaba, pisao o umjetnosti, pomalo se bavio restauracijom i radio na ilustracijama za knjige i časopise, uglavnom religiozna sadržaja.

Sa suprugom Štefom 1956. Godine, preselio se u Franjevački samostan Gorica u Livnu, gdje su proveli posljednje godine života. Zbog slabog vida prestao je slikati oko 1966. godine. Nagrađen je Zlatnom plaketom Zlatnom plaketom Udruženja likovnih umjetnika BiH 1970., kao jedan od petorice doajena bosanskohercegovačkih umjetnika.

Njegova slika „Visoravan u cvatu“ iz 1914. uvrštena je u stalni postav Umjetničke galerije Bosne i Hercegovine (Umjetnost BiH od kraja XIX. stoljeća do 1941.), a 1973. izložena je na izložbi „Počeci jugoslovenskog modernoga slikarstva 1900. – 1920.“ u Muzeju savremene umetnosti u Beogradu. Grgo Gamulin u svojoj knjizi Hrvatsko slikarstvo na prijelazu iz XIX. u XX. stoljeće uvrštava Jurkića među značajnije predstavnike plenerizma i simbolizma u hrvatskome slikarstvu.

Gabriel je umro 1974. godine u Franjevačkom samostanu Gorica u Livnu.

KAŠTEL VITTURI - Ožujak 2021.

ORGANIZATORI IZLOŽBE: Muzej grada Kaštela, Franjevački muzej i galerija Gorica - Livno

AUTORICA IZLOŽBE: Željka Markov / KUSTOSICA IZLOŽBE I LIKOVNI POSTAV: Mirela Vujević Duvnjak / TEHNIČKA POSTAV: David Milić / IZDAVAČ: Muzej grada Kaštela, Lušisko Brce 5, Kaštel Lukšić muzej-grada-kastela@st.t-com.hr; www.muzej-grada-kastela.hr / ZA IZDAVAČA: Ivan Šuta / UREDNICA KATALOGA: Mirela Vujević Duvnjak / TEKST: Željka Markov / FOTOGRAFIJA: Zoran Alajbeg i Perica Džeko / LEKTURA: Anita Tičinović / GRAFIČKO OBLIKOVANJE I PRIPREMA: Neven Marin / TISAK: Dalmacijapapir / NAKLADA: 300 / ISBN 978-953-7276-80-5

STUDIJA USNULE ŽENE, 1908., olovka na papiru; 15,6x27,7 cm

STUDIJA STARE ŽENE KOJA SJEDI, 1908., olovka na papiru; 30x21,7 cm

STUDIJA MUŠKARCA S POSUDOM, 1908., olovka na papiru; 29,7x20 cm

STOJEĆA STUDIJA MUŠKARCA S PALICOM, olovka na papiru; 23,9x10,7 cm

Umjetnik – crta – posvećenje

Zbirka crteža Gabriela Jurkića iz fundusa FMGG-Livno

„Djelo jednog umjetnika nastaje i raste unutar svoga razvojnog kontinuiteta kao stablo iz korijena. Djelo živi vlastiti život koji je sastavni dio najintimnijeg duhovnog bitka i stvara- lačkog impetusa umjetnikove ličnosti, ono postoji i opstaje neovisno o tome je li i koliko je javno priznato i poznato, tj. uključeno u opće razvojne tokove umjetnosti.“¹ Franjevački muzej i galerija Gorica - Livno u svome fundusu čuva svakodnevne zabilješke Gabriela Jurkića, jednog od osebujnijih predstavnika simbolizma, kasne secesije i postim- presionizma u slikarstvu Bosne i Hercegovine te Hrvatske. Jurkićeve studije i skice sačuvane su i svjedoče predanom i neiscrpnom istraživanju samozatajnog umjetnika, uglavnom poznatog po svojim impresijama prirodnih fenomena. U umjetničkoj zbirci na Gorici pohranjeno je oko 6000 crteža, skica i krokija. Na izložbi Umjetnik – crta – posvećenje iz 2007. godine predstavljen je samo mali dio toga crtačkog opusa. Crteži svjedoče o predanoj ljubavi i radu, posvećenju, o neiscrpnj želji da se uhvati jedan trenutak, trenutak postojanja. Oni su predlošci, osnova za sva njegova umjetnička djela. Prikazuju tijek od početne idejne iskre i umjetnikove igre sve do konačne realizacije djela. Ovako veliki broj skica i zabilješki svjedoči o svakodnevnoj vježbi i nastojanju da se materija usvoji. Crtački opus Gabriela Jurkića temeljna je podloga njegova slikarstva a ujedno je znatno slobodniji i ekspresivniji segment njegova stvaralačkog opusa.

Otkriće ove iznimne količine likovnog materijala te susret s već poštujtelim listovima koje je načio zub vremena trenutak je ushićenja za svakog kustosa. Upravo ove zabilješke otkrivaju fragmente s poznatih umjetnikovih djela. Osobne slikareve zabilješke uvode promatrača ne samo u proces nastanka umjetničkog djela nego i u njegov radni kredito i nje- govu osobnost. Pojedini crteži mogu se percipirati kao samostalna cjelina i neprocjenljivi su. Skice umrljane bojom, presavijene ljudskom rukom i nagrizene vremenom ponekad su ekspresivnije i toplije od pojedinog završnog djela. One su „korijen“.

Zbirka crteža Gabriela Jurkića iz fundusa FMGG - Livno nije važna samo zbog opsežnosti likovnih zapisa, nego i zbog toga što predočava neiscrпно vrelo Jurkićeve crtačke inven- tivnosti. Iako su motivi podređeni realističkoj izražajnosti, raznorodnim crtačkim varijacijama, ostvario je zanimljive umjetničke ekspresije i dao je poetične akorde svojoj viziji. Jurkićeve crtačke interpretacije prikazuju proces njegove stvaralačke invencije, njegov evolutivni rast te nam približavaju umjetnikovu svakodnevnu misao i zaokupljenost koja ga je vodila kroz šezdeset godina intenzivnog stvaralaštva.

Iako je Jurkić poznat kao slikar klasične opredijeljenosti upravo crtački segment njegova stvaralaštva predočuje nam drugačiju sliku o njemu. Crtačka dionica prikazuje onu drugu stranu umjetnikove osobnosti: njegov slobodniji, neposredniji likovni duktus izgubljen u njegovim realističnim impresijama u kasnijoj slikarskoj fazi.

Za ovu izložbu izabrana su djela nastala u studentskom razdoblju, što znači od 1906. godine, pa do otprilike 1960. kada polako zbog gubitka vida prestaje slikati. Radi lakše interpretacije podijeljeni su u nekoliko cjelina: portretne studije, povijesni ciklus², figuralne studije i skice, akt za vrijeme studija u Beču, skice krajolika, skice s Jadrana, sakralnu tematiku, skice veduta i životinja, skice ruku i ilustracije koje je često objavljivao u katoličkim časopisima. Iako se kaštelanskoj publici predstavlja samo dio izložbe *Umjetnik – crta – posvećenje* izloženi su crteži opet refleksija svih umjetnikovih stvaralačkih faza i ciklusa. U pojedinim radovima iz ranijeg stvaralačkoga perioda najvidljiviji su utjecaji aktualnih umjetničkih prilika na prijelazu stoljeća. Prepoznaje se *štimung* secesije i simbolizma i nasljeđe zagrebačke šarene škole: plenerizam, vrlo slobodan duktus, svijetla paleta boja i raskošan kolorit.

Počelo Jurkićeve likovnoga istraživanja treba tražiti u njegovoj potrazi za Bogom, za ljepotom koju Jurkić otkriva u čovjeku, u vjeri, u svakodnevnom životu te ljepoti prirodnih fenomena. Izloženim radovima umjetnik se predstavlja uglavnom kao vrsan portretist. On svakom svom modelu pristupa veoma studiozno, ali i kontemplativno. Traži dušu svog modela a istovremeno mu daje i dio svoje emocije. Impresije životinja, veduta, skice sakralne tematike i krokiji prirodnih fenomena prikazuju studioznost crtača - dokumentarista a istovremeno sve čari brze i neposredne igre olovke, ugljena, pera ili pastela. Usavršavanjem pojedinih fragmenata za završna djela stvoreni su živi neposredni crteži koji zrače svježinom pokreta i moderniji su od pojedinih završnih djela.

Ostavština Gabriela Jurkića koju čuva FMGG-Livno omogućila nam je detaljan uvid u, mogli bismo reći, proces životnog rada Gabriela Jurkića i njegova umjetničkog kreda, od rađa- nja likovne ideje i pažljivog studiranja njezine izvedbe sve do konačne realizacije djela. Bit Jurkićeve cjelokupnoga stvaralaštva i rađanja umjetnosti, sadržana je u jednoj njegovoj misli: Velika djela nisu isuta iz rukava odjedno.³

U svakodnevnoj potrazi za harmonijom Gabriel Jurkić svojim je djelima odavao počast postojanju.

Željka Markov

STJEPAN GRGIĆ KAO IZVIJESTITELJ UČITELJSKOG PITANJA – STUDIJA ZA SLIKU BOSANSKI SABOR, olovka i tuš s perom na papiru; 22 x 12 cm

SADITELJ CVIJEĆA – PORTRET, 1908., olovka na papiru; 31,3x23,4 cm

ČEMPRESI, 1912., tuš s perom, kreda, olovka na papiru; 21x37 cm

STUDIJA STARCA KOJI SJEDI, 1907., olovka na papiru; 32,7x21,2 cm

LEŽEĆI ŽENSKI AKT S RUKOM POD GLAVOM, 1912., olovka na papiru; 30,2x39,4 cm

¹ I. Reberski, Nove spoznaje o slikarstvu Ivana Reina, Život umjetnosti, 35, Zagreb, 1983, 67.

² Jurkićev dugogodišnji san je bio detaljno prikazati ciklus bosanske i hrvatske narodne povijesti. To je ciklus kojega Jurkić nažalost nije uspio realizirati.

³ B. Badrov, Narcis Jenko – Gabriel Jurkić: Korespondencija, Sabrana djela III, Livno – Sarajevo, 1997, 287.